

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä laiksi yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunta on 10 päivänä joulukuuta 1993 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 297 laiksi yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Marja-Liisa Partanen sosiaali- ja terveysministeriöstä, kehittämispäällikkö Klas Winell Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksesta, asian tuntijalääkäri Pauli Karli kansaneläkelaitoksesta, neuvotteleva lakimies Synnöve Amberla Suomen Kuntaliitosta, vanhempi lääninsihteeri Ilkka Virtanen Uudenmaan lääninhallituksesta, puheenjohtaja Reijo Kärkkäinen ja varapuheenjohtaja Aarne Pasanen Terveydenhuoltoalan palvelujärjestöstä, ammattiasiainsihteeri Hilikka Pokki Terveyden- ja Sosiaalihuoltoalan ammattijärjestöstä sekä puheenjohtaja Outi Töytäri ja järjestösihteeri Anna-Maija Laitinen Suomen Fysioterapeuttiliitosta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan nykyinen yksityisten terveydenhuollon palvelujen lupajärjestelmä muutettavaksi ilmoituksenvaraiseksi. Toimintaa valvoisi edelleen lääninhallitus. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti.

Hallituksen esitys perustuu pyrkimykseen vähentää lupia ja keventää hallintoa. Nykyinen lupahallinto on perustunut oikeusharkintaan, jolloin alalle ovat päässeet kaikki, jotka täyttävät lain asettamat vaatimukset. Palvelujen tuottajan on ennen luvan myöntämistä osoitettava toimintansa olevan lääketieteellisesti asianmukaista ja täyttävän potilasturvallisuuden.

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinnari, varapuheenjohtaja Taina ja jäsenet Ala-Harja (osittain), U. Anttila, Antvuori, Hiltunen (osittain), Kauppinen (osittain), Kempainen, Kuittinen,

Lupamenettely edellyttää viranomaisen etukäteen tarkastavan toiminnan asianmukaisuuden. Myös tarkastukset, toimintakertomukset sekä uhka luvan peruuttamisesta toimivat ongelmia ehkäisevästi ja luovat näin asiakkaille oikeusturvaa ja takaavat potilasturvallisuutta. Hallituksen esityksen toteuttamisella tämä ehkäisevä vaikutus poistuu.

Ilmoituksenvarainen menettely tuottaisi tietoa yksityisestä terveydenhuollosta niukemmin ja epävarmemmin. Tietoja jouduttaisiin keräämään eri lähteistä ja ne perustuisivat monissa tapauksissa palvelujen tuottajien omiin ilmoituksiin. Käytännössä lääninhallitusten tärkeäksi väyläksi saada tietoja saataisivat muodostua kantelut. Epäasialliseen toimintaan puuttumisen uhkasakkomenettelyineen tai tuomioistuinten päätöksen avulla vaatisi käytännössä pitkähkön ajan.

Kun lupamenettely on perustunut oikeusharkintaan, ei lupajärjestelmällä ole kilpailupoliittista merkitystä. Kaikki halukkaat, laadulliset vaatimukset täyttävät palvelujen tarjoajat pääsevät markkinoille. Ilmoituksenvaraisuus ei muuta kilpailutilannetta kuin siten, että epäpätevän palvelujen tarjoajan on helpompi päästä markkinoille.

Edellä esitetyistä syistä sosiaali- ja terveysvaliokunta ei pidä esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta kunoittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hylättäisiin.

Muttillainen, Nordman, O. Ojala, Perho-Santala, Puhakka (osittain), Puisto (osittain), Stenius-Kaukonen ja Vehkaoja (osittain) sekä varajäsen Takala (osittain).

Vastalause

Lakiesityksen tarkoituksena on ollut nykyisen hallituksen ohjelman mukaisesti hallinnon keventäminen, kehittäminen ja tuloksellisuuden parantaminen ja turhan byrokratian karsiminen.

Valtioneuvoston 17 päivänä kesäkuuta 1993 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti keskus- ja aluehallintoa uudistetaan sekä lupamenettelyä karsitaan. Keskus- ja aluehallinnolta poistetaan sellainen luvanantamismenettely, joka ei ole enää yhteiskunnan toiminnan tai kansalaisten oikeusturvan takia välttämätöntä.

Yksityisten terveydenhuoltolaitosten lupajärjestelmä on käytännössä ollut täysin muodollinen ja keskittynyt vain toiminnan aloittamistilanteeseen. Minkäänlaista käytännön jokapäiväistä valvontaa lupamenettely ei ole tehnyt mahdolliseksi. Palvelun antajan olosuhteissa on voinut tapahtua huomattaviakin muutoksia ilman, että lupamenettelyjärjestelmä olisi taannut mahdollisuuden valvontatoimenpiteisiin. Useat palvelujen tarjoajat toimivat lisäksi useilla paikkakunnilla, jolloin luvan antamisessa on esiintynyt ristiriitaisuuksia. Myös eräät valtion ja julkiset laitokset ovat alkaneet antaa terveydenhuollon palveluja ulkopuolisille, mikä asettaa palvelun antajat eriarvoiseen asemaan.

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 1994

Hannu Kemppainen

Tuula Kuittinen

Riitta Kauppinen

Lakiesityksen tarkoituksena on ollut siirtää voimavaroja lupamenettelystä toiminnan valvomiseen. Maaliskuun 1 päivänä 1993 voimaan tullut laki potilaan asemasta ja oikeuksista parantaa palvelujen käyttäjän oikeuksia ja sitä kautta käyttäjävalvontaa.

Lupamenettelyjärjestelmän ohjaava ja valvo-va vaikutus on vähitellen jäänyt kuolleeksi kirjaimeksi. Voimassa olevan luvan, vanhankin, avulla on voitu myös nimellisesti pyrkiä antamaan asiakkaalle kuva, että toiminnalla on viranomaisen antama hyväksyntä ja laadun takuu, mikä on vähentänyt asiakkaan mahdollisuutta vaatia korkeaa laatua.

Edellä olevan perusteella me allekirjoittaneet olemme sitä mieltä, että hallituksen esitys tehostaa ja ajanmukaistaa hallintokäytäntöä ja on omiaan parantamaan potilaan saamien palvelujen laatua.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin hallituksen esityksen mukaisena.